

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในสังคมเมือง เหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาโดยที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องการอพยพเข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในเมือง จำนวนมากของประชาชน ความหนาแน่นและแออัดของประชาชน รวมถึงการขยายจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม ความแออัดเสื่อมโทรมของชุมชน อาคารบ้านเรือนที่พักอาศัย ขาดการจัดระเบียบและมาตรฐานความปลอดภัย สภาพการจราจรที่วุ่นวาย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องมีหน่วยงานมาดูแลรับผิดชอบและดำเนินการแก้ไข (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2544, หน้า 29)

ปัญหาการจราจรติดขัด ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในเมืองต่าง ๆ เกิดจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของสังคมเมือง ถึงแม้จะมีการวางผังเมือง แต่ก็มิได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังตามที่กำหนด ในขณะที่ปริมาณการจราจรบนถนนและจำนวนรถยนต์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ทั้งสะสมมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน การบรรเทาแก้ไขปัญหานั้นที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาระยะยาว อาทิเช่น รัฐบาลพยายามขยายให้ถนนมีพื้นที่ว่าง พร้อมทั้งจะรองรับปริมาณความต้องการจราจรด้วยการก่อสร้างถนนใหม่ ขยายถนนเก่า สร้างโครงข่ายถนนให้เชื่อมต่อกันและดำเนินการมาตรการต่าง ๆ เสริม เป็นต้น แต่เนื่องจากประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้การดำเนินการไม่ได้เป็นไปตามแผน จึงต้องใช้วิธีการแก้ไขปัญหารถราจราจรเฉพาะหน้า ทำให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด ก่อให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาอากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษตามมา ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงอย่างที่ปรากฏในปัจจุบันโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาค ส่วนทางภาคเอกชนนั้นการลงทุนพัฒนาพื้นที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มักจะพยายามหลีกเลี่ยงกฎข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ โดยมีได้คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา จึงปรากฏปัญหาจราจรอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นและเร็วขึ้น จนยากแก่การบรรเทาปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจราจรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าสภาพการจราจรในเมืองใหญ่จะเกิดปัญหาจราจรขึ้น ตามสภาวะการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และสภาพการจราจรที่ติดขัดต่อเนื่องจะเกิดในระหว่างพื้นที่ชานเมืองและตัวเมืองขึ้นในช่วงเวลาชั่วโมงเร่งด่วน ซึ่งปัญหาการจราจรติดขัดนี้ เกิดจากสาเหตุสำคัญคืออัตราการเพิ่มปริมาณรถไม่สมดุลกับอัตรา

การเพิ่มพื้นที่ถนน ซึ่งโดยเฉลี่ยในแต่ละวันมีรถเพิ่มขึ้นจำนวน 1,370 คัน ในขณะที่อัตราการขยายถนนเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 15 ต่อปี การขยายพื้นที่ผิวถนนจึงไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับปริมาณรถที่เพิ่มขึ้น และสาเหตุของปัญหาการจราจรที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของประชาชน มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายจราจรเป็นจำนวนมาก ในปี 2538 มีสถิติการออกใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร รวม 1,577,427 ราย (กรมตำรวจ, 2539) เนื่องจากผู้ใช้รถใช้ถนนจำนวนมากขาดความรู้และขาดวินัยในการใช้กฎจราจร

ในประเด็นสำคัญต้องมีการอบรมให้ความรู้และปลูกฝังพฤติกรรมและวินัยในการเคารพกฎจราจร โดยการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีความรู้ มีวินัย จิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการใช้รถใช้ถนน โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2521, คำนำ) จึงได้บรรจุการเรียนการสอนเรื่องกฎจราจรไว้ในหลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้กฎจราจร และยึดปฏิบัติตามกฎจราจร เพื่อช่วยแก้ปัญหาการจราจรในส่วนหนึ่ง

ลักษณะการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่าสื่อการสอนมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียน โดยสื่อการสอนจะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการต่าง ๆ จากผู้สอนไปยังผู้เรียน รวมถึงช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดรวบยอดได้อย่างรวดเร็วและแม้ว่าสื่อการสอนจะมีพัฒนาก้าวหน้าเป็นอย่างมากก็ตาม แต่ก็ยังมีสื่อที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีต ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นสื่อพื้นฐานของการศึกษาดังแต่ขั้นต้น นั่นคือหนังสือ และหนังสือยังเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถที่จะนำตัวเองไปสู่การประกอบอาชีพและการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปอีก (จารุณี ยอดกัณหา, 2540, หน้า 1) หากเราได้มีการพัฒนาหนังสือให้เหมาะสมกับเด็ก และตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หนังสือก็จะเป็สื่อที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนในระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหนังสือที่จะนำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนนั้น หนังสือที่ใช้ควรจะต้องมีความเร้าความสนใจผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นที่จะอ่านหรือศึกษาไปอย่างต่อเนื่อง และในปัจจุบันจะพบว่าหนังสือส่วนใหญ่ที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดและเป็นที่ยินชมชอบของเด็กนักเรียน ก็คือหนังสือการ์ตูน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากหนังสือการ์ตูนเป็นสื่อที่มีภาพประกอบ อ่านแล้วสนุกสนานเพลิดเพลินและยังช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการที่กว้างไกล จากผลการสำรวจของกรมวิชาการ (2518, หน้า 35) ได้รายงานผลการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด มีจำนวนถึงร้อยละ 96.48 และมณีรัตน์ ตุ๊กโชติรัตน์ (2537, หน้า 57) ได้กล่าวถึงหนังสือการ์ตูนไว้ว่า รูปแบบของหนังสือการ์ตูนมีลักษณะที่เป็นจุดเด่นที่ทำให้เด็กสนใจ

โดยเฉพาะการสื่อความหมายด้วยภาพ แม้แต่เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกก็สามารถลำดับเรื่องได้จากภาพ เพราะการ์ตูนสนองความต้องการของเด็ก ภาพการ์ตูนสามารถขยายโลกให้กว้างกว่าตัวหนังสือ และจากผลการวิจัยของพิทแมน (Pittman, 1958, p. 253) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของหนังสือการ์ตูนที่มีต่อเด็ก สามารถสรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเด็กได้มาก นักเรียนที่อ่านซ้ำหรือเด็กที่ไม่อยากอ่าน เด็กเกเร จะสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูน ชม ภูมิภาค (2524, หน้า 144 อ้างถึงใน เทพพิทักษ์ โกยกอบเกียรติ, 2538, หน้า 33) ได้กล่าวว่า หนังสือการ์ตูนเหมาะที่จะทำเป็นหนังสือสำหรับเด็กโดยทำเป็นหนังสือประกอบหลักสูตร ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพราะหนังสือการ์ตูนดูง่าย เข้าใจง่ายและเรียกความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าหนังสือที่มีเพียงข้อความตัวอักษรเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้น เทพพิทักษ์ โกยกอบเกียรติ (2538, หน้า 19-25) ยังได้กล่าวถึงหนังสือการ์ตูนไว้ว่า สามารถแปลความหมายจากนามธรรมเป็นรูปธรรมได้ เด็กจึงชื่นชอบและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนการสอน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าหากเรามีการพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราชและเครื่องหมายจราช เพื่อให้ความรู้เรื่องใช้กฎจราชสำหรับนักเรียน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนมีหนังสือที่มีเนื้อหาความรู้ที่ตรงตามหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นผลช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชา และยังสามารถนำซึ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของ หนังสือการ์ตูนเรื่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราชและเครื่องหมายจราช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราชและเครื่องหมายจราช ของนักเรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่อง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ได้หนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่นักเรียน เรื่องสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร ในรูปแบบหนังสือการ์ตูนเรื่อง มาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เสริมลักษณะนิสัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นหนังสือการ์ตูนเรื่อง มาใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. หนังสือการ์ตูนเรื่อง ที่จะพัฒนาเป็นหนังสืออ่านประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่อง มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 6 ลูกเสือ-เนตรนารี เรื่องกฎจราจร และการปฏิบัติตามกฎจราจร และการใช้ถนน
3. ลักษณะของหนังสือการ์ตูนเรื่อง เป็นภาพการ์ตูนบรรยายเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบแบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยแบ่งเป็นกรอบภาพสี่เหลี่ยม มีจำนวน 3-5 กรอบ ในหนึ่งตอน ใช้การสนทนาระหว่างตัวการ์ตูนเป็นการดำเนินเรื่อง โดยผู้วิจัยจะนำเนื้อหาความรู้สอดแทรกเข้าไปในคำสนทนาระหว่างตัวการ์ตูน ใช้จำนวนภาษาที่สุภาพ เป็นภาษาพูดที่เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าใจได้ง่าย
4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนเมธีธรรมาวุธคุณนรเศรษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือการ์ตูนเรื่อง หมายถึง หนังสือที่ใช้ภาพลายเส้นแสดงลักษณะเด่นของ คน สัตว์ สิ่งของ เพื่อนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ มีข้อบรรยายคำพูดของการ์ตูน บรรจุอยู่ในกรอบภาพ กรอบภาพแต่ละกรอบนั้นสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยแบ่งเป็น 3-5 กรอบ ต่อหนึ่งตอน ภายในกรอบภาพหนึ่งจะประกอบไปด้วยภาพการ์ตูน ภาพฉาก คำบรรยาย คำพูดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด

2. สัญญาณจราจร หมายถึง สัญญาณใด ๆ ไม่ว่าจะแสดงด้วยธงไฟ ไฟฟ้า มือ แขน เสียงนกหวีด หรือด้วยวิธีอื่นใด สำหรับให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้าหรือคนที่งู จี หรือไล่ด้อนสัตว์ ปฏิบัติตามสัญญาณนั้น

3. เครื่องหมายจราจร หมายถึง เครื่องหมายใด ๆ ที่ได้ติดตั้งไว้หรือทำให้ปรากฏในทาง สำหรับให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่งู จี หรือไล่ด้อนสัตว์ ปฏิบัติตามเครื่องหมายนั้น

4. หนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร หมายถึง หนังสือที่ใช้ภาพลายเส้นแสดงลักษณะเด่น เพื่อเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสัญญาณจราจร และเครื่องหมายจราจร มีข้อบรรยายคำพูดของการ์ตูน บรรจุอยู่ในกรอบภาพ กรอบภาพแต่ละกรอบนั้นสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เป็นเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยแบ่งเป็น 3-5 กรอบ ต่อหนึ่งตอน ภายในกรอบภาพหนึ่งจะประกอบไปด้วยภาพการ์ตูน ภาพฉาก คำบรรยาย คำพูดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด

5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน เรื่องสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้ ก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่อง เรื่องสัญญาณจราจร และเครื่องหมายจราจร ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. การพัฒนาหนังสือการ์ตูน หมายถึง กระบวนการออกแบบ จัดทำ และหาคุณภาพของหนังสือการ์ตูน ให้มีประสิทธิภาพวัดได้ โดยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยหลังการอ่านสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05